

Nr 13/1969.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning till Ålands
landsting med förslag till landskapslag
angående ändring av landskapslagen om
tillämpning av beskattningslagen i land-
skapet Åland.

Den 8 december 1967 hemställde landstinget hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen skulle utreda och pröva skäligheten och ändamåls-
enligheten av en sådan ändring av gällande lagstiftning om kommunalbe-
skattning i landskapet Åland, att beskattningsformen "beskattning enligt
prövning" avvecklas eller inskränkes och att rätt till öppen förlustut-
jämning införes. Med anledning av detta hemställningsbeslut tillsatte
landskapsstyrelsen den 4 januari 1968 en särskild kommitté med uppdrag
att verkställa den av landstinget nödigbefunna utredningen. Denna kom-
mitté, som antog namnet "Företagskommittén", bestod av lagberednings-
sekreteraren Sune Carlsson som ordförande samt vicehäradshövdingen Curt
Carlsson, ekonomiedirektören Thor-Alf Eliasson, rektorn Alarik Häggblom,
bonden Börje Johansson, bonden Nils Karlsson och förre länsmanen Val-
ter Nordas såsom ledamöter.

Till grund för föreliggande framställning har legat kommitténs betän-
kande i ärendet och landskapsstyrelsen har sålunda omfattat majoritetens
i kommittén förslag om att prövningsbeskattningen i landskapet skulle
avskaffas.

I lagstiftningen angående kommunalbeskattning i vårt land har sedan
gammalt ingått bestämmelser om beskattning enligt prövning. Sålunda till-
kom redan år 1883 ett stadgande om bsskattning enligt prövning av in-
komst från näring i förordningen av år 1873 angående kommunalförvaltning
i stad, medan ett motsvarande stadgande från början ingick i förordning-
en angående kommunalförvaltning på landet av år 1898. För närvarande upp-
tar 72 § 1 mom. 4) punkten beskattningslagen ett stadgande om beskatt-
ning enligt prövning. Enligt detta lagrum skall skattenämnden, om den
beskattningsbara inkomsten av rörelse eller annan fastighet än egentlig
lantbruksfastighet blivit så ringa, att den med beaktande av fastighetens
eller rörelsens art och omfång icke kan godkännas som grund för erläg-
gande av kommunalskatt eller om sådan inkomst alls icke uppkommit, nog-
grant undersöka sättet för nyttjande av fastigheten och rörelsens verk-
samhetsområde samt deras beskaffenhet och avkastningsförmåga i övrigt,
så ock årsomsättningen, avkastningen och verksamhetens övriga omfatt-
ning under tidigare år och under skatteåret samt fortsatta verksamhets-
möjligheter och förmögenhetsställningen liksom även alla övriga omstän-
digheter, som kan utgöra ledning vid bedömningen av saken, samt efter

det den skattskyldige beretts tillfälle att förete utredning, pröva det skäligen belopp, på grund av vilket beskattningen bör verkställas. Enligt sagda paragrafs 2 mom. i dess lydelse av den 24 juli 1968 (FFS 367/68) kan beskattning enligt prövning dock icke tillämpas på inkomst från rörelse under de fem första skatteåren, räknat från rörelsens grundande. För såvitt denna icke kan anses ha grundats för fortsättande av tidigare verksamhet.

Prövningsbeskattning är icke tillåten vid statsbeskattningen och sagda form av beskattning saknar även egentlig motsvarighet inom utländsk skatterätt. Det vanliga är att skattskyldigheten bestämmas enligt den faktiska inkomstens storlek och icke såsom vid prövningsbeskattning på grund av en fingerad inkomst. Motiveringen för denna beskattningsform var, att man ville eliminera ogynnsamma konjunkturers inverkan på fördelningen av den kommunala skattetungan och således åtminstone i viss mån hindra uppkomsten av stora förändringar av uttaxeringen per skatteöre och av fördelningen av skattetungan.

Prövningsbeskattningen bör dock icke, såsom ofta sker, förväxlas med beskattning enligt uppskattning. Beträffande denna beskattningsform stadgas i 72 § 1 mom. 3) punkten beskattningslagen, enligt vilken skattnämnden, om skattedeklaration icke avgivits eller om deklARATIONEN icke ens efter rättelse kan läggas till grund för beskattningen, kan verkställa beskattning enligt uppskattning. Dessutom kan beskattning enligt uppskattning tillämpas, om det visar sig, att den av den skattskyldige uppgivna inkomsten, jämförd med andra på samma område och under liknande förhållanden verk samma skattskyldiges årsinkomst, uppenbarligen är alltför ringa och den skattskyldige icke ens på anfordran kan framlägga giltiga skäl till den ringa årsinkomsten. Medan prövningsbeskattningen förutsätter, att till grund för beskattningen ligger det faktiska resultatet av näringsverksamheten, kan beskattning enligt uppskattning användas i de fall, då deklARATIONEN icke ens efter rättelse kan läggas till grund därför. Sistsagda beskattningsform har därför den preventiva verkan, som av många anförts som ett argument för bibehållandet av beskattning enligt prövning.

Följden av att man till grund för skattebördans fördelning icke lägger den skattskyldiges skattebetalningsförmåga kan för många små företagare innebära en stagnation i utvecklingen. Även rent psykologiskt kan en sådan beskattningsform verka negativt på enskilda näringsidkares företaggaranda. Visserligen har beskattningsformen under senare år icke tillämpats i någon större utsträckning i landskapet, men redan möjligheten av en sådan beskattningsform kan medföra en viss osäkerhet inom näringslivet.

Mot prövningsbeskattningen har dessutom anförts att den utgör en beskattningsform, som rent principiellt skulle strida mot vår rättsordning. Då den verkliga skattebetalningsförmågan icke lägges till grund för beskattningen, innebär den de facto en konfiskatorisk påлага.

Då man bedömt prövningsbeskattningens berättigande, har man som nämnt utgått ifrån att den kommunala inkomstskatten är en fyllnadsskatt, med vilken kommunens behov av medel bör täckas, då alla andra inkomstkällor redan blivit utnyttjade. Det har ansetts viktigt att kommunerna till sitt förfogande har medel, genom vilka skattetungan kan bibehållas så jämn som möjligt från år till år. Bibehållandet av beskattningsformen har också motiverats med att det inte vore rättvist, att fastighetsägare och näringsidkare, som i denna sin egenskap åtnjuter vissa privilegier i kommunen, skulle gå fria från kommunalskatt eller komma att betala en mycket liten kommunalskatt, medan skattebördan till den delen skulle överföras på andra skattebetalare.

I samband med den reform av näringsbeskattningen, som landskapsstyrelsen föreslår i särskild framställning, har man å andra sidan fäst avseende vid värderingen av företagens lager samt avdragen för värdeminskning i fråga om anläggningstillgångar och utjämningen av resultat och förlust. Man har därvid syftat till att begränsa avdragsrätten för ifrågavarande tillgångar. Tillkomsten av en landskapslag om förlustutjämning vid kommunalbeskattningen, varom förslag likaså överlämnas till landstinget i en särskild framställning, har även påverkat landskapsstyrelsens ställningstagande i denna fråga. Genom denna lag skulle förlust under ett skatteår kunna utjämnas mot beskattningsbara inkomster under i regel de fem därpå följande åren. Att i de fall då förlustutjämning är möjlig dessutom tillåta prövningsbeskattning skulle enligt landskapsstyrelsens uppfattning komma att strida mot de principer, som kommer till uttryck i den föreslagna landskapslagen om förlustutjämning.

Därtill kommer, att landskapslagen om kommunalskatt för gårdsbruk (6/68) icke ger skattenämnderna rätt att använda prövningsbeskattningen i fråga om skattskyldiga enligt denna lag. Då det sedan gäller beskattning av övriga fastigheter, har prövningsbeskattningen i fråga om dessa inkomstkällor en sådan liten betydelse, att dess bibehållande endast för deras skull icke kan anses motiverat. Därtill kommer, att landskapsstyrelsen givit företagsbeskattningskommittén i uppdrag att undersöka möjligheterna att införa någon form av garantibeskattningsform av fastigheter, som särskilt skulle gälla fritidsbostäder.

Under beredningen av ärendet har kommittén icke varit enig. En ledamot av kommittén har icke ansett lagstiftningen befogad. Kommittén har

hört skattedirektören Jarl Hermansson, som för sin del förordat avskaffandet av provningsbeskattningen, såvitt denna skulle gälla beskattning av näringsverksamhet. Han har särskilt framhållit, att provningsbeskattningen i fråga om denna verksamhet har en så liten betydelse i praktiken att den icke kan anses motiverad. Däremot anser skattedirektören, att provningsbeskattning fortfarande borde kunna tillämpas vid beskattning av fastigheter.

De stadganden, som genom den föreslagna lagändringen föreslås upphäva, har följande lydelse:

72 §.

4) om vid verkställandet av kommunalbeskattning den på ovan stadgat sätt fastställda beskattningsbara inkomsten av rörelse eller annan fastighet än egentlig lantbruksfastighet blivit så ringa, att den med beaktande av fastighetens eller rörelsens art och omfång icke kan godkännas såsom grund för erläggande av kommunalskatt, eller om sådan inkomst alls icke uppkommit, noggrant undersöka sättet för nyttjandet av fastigheten och rörelsens verksamhetsområde samt deras beskaffenhet och avkastningsförmåga i övrigt, så ock årsomsättningen, avkastningen och verksamhetens övriga omfattning under tidigare år och under skatteåret samt de fortsatta verksamhetsmöjligheterna och förmögenhetsställningen liksom även alla övriga omständigheter, som kunna utgöra ledning vid bedömning av saken, samt, efter det den skattskyldige beretts tillfälle att förete utredning, pröva det skäligen belopp, på grund av vilket beskattning bör verkställas (beskattning enligt provning).

Beskattning enligt provning må icke tillämpas på inkomst från rörelse under de fem första skatteåren, räknat från rörelsens grundande, för såvitt denna ej kan anses hava grundats för fortsättande av tidigare förefintlig rörelsens verksamhet.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen värdsamt förelägga Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av landskapslagen om tillämpning av beskattningslagen i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut fogas till landskapslagen den 15 juli 1959 om tillämpning av beskattningslagen i landskapet Åland (21/59) en ny 1a §, såsom följer:

-5-

1a §.

Vad i 72 § 1 mom. 4) punkten och 2 mom. beskattningslagen stadgas
angående beskattning enligt prövning må icke tillämpas i landskapet
Åland.

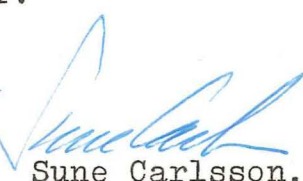
Denna lag tillämpas första gången vid beskattningen av 1969 års in-
komster.

Mariehamn, den 11 mars 1969.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Martin Isaksson

Lagberedningssekreterare

Sune Carlsson.